

AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ İLK MEZUNLARININ NİTELİKLERİ ÜZERİNE BAZI BİLGİLER*

Yrd. Doç Dr. Uğur DEMİRAY

ÇALIŞMANIN YAPISINA İLİŞKİN

Türk Eğitim Sistemine 1982 yılında yeni bir kilometre taşı olarak girdiği belirlenen ve uzaktan öğretim yöntemini uygulayarak, kitle iletişim araçlarını eğitimin hizmetine koşan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, ilk mezunlarını 1985-86 öğretim yılı Haziran döneminde 768 kişi olarak vermiştir.

Bugün, dünyanın iki yüze yakın ülkesinde eğitimin bir başka boyutunu oluşturan uzaktan öğretim yöntemi, günümüzde basılı malzemedен televizyon yayınlarına, yüz yüze iletişimden radyo yayınlarına kadar tüm araçları, eğitimin vazgeçemeyeceği araçlar haline getirmiştir. Bu nedenle, bu araçları kullanarak yönlendiren eğitimciler ve eğitim yöneticileri, giderek kıtlaşan kaynakların kullanımını konusunun yanısıra, bu araçların toplumlar üzerindeki kaçınılmaz etkisi karşısında büyük sorumluluklar altındadırlar. Öyle ki; bugün, bırakınız eğitimi, iletişim araçlarının girdiği her or-

---

(*) Bu makale 1937 yılında yapılan, aynı adı taşıyan çalışmadan özetlenerek aktarılmıştır. Konu ile ayrıntılı bilgi yazarından elde edilebilir.

tam ve içerdığı her tür mesaj, kitlelerin bir saniye sonra alacakları kararları bile etkileyebilmektedir. İletişim araçlarının bilinen bu gücü karşısında, ülke yöneticileri bu araçların katkısı ile gerçekleştirilen her etkinliği büyük bir titizlikle takip etmekte ve ulaşılan sonuçların boyutlarını araştırarak, oluşan yeni durum karşısında önlemler ya da yeni kararlar almaktadırlar.

Hızla gelişen iletişim ortamında, giderek toplumuna, hatta kendisine yabancılaşan bugünün insanı, insan olmanın gereklerinden olan toplumsal etkileşimlerini, yaşam deneyimlerinin sağladığı birikim ve eğitim düzeyinin koyduğu sınırlar içinde sürdürebilmektedir. Birikim ve eğitim düzeyi elverişsiz olanlar kendi dünyalarının değil, kendilerini yönetenlerin onlar için uygun gördüğü (bir oranda onlar için çizilen) dünya içerisinde yaşamaya mahkûm olmaktadır.

İşte, bu nedenledir ki; salt eğitim amacına yönelik kullanımlar için geliştirilmemiş olan kitle iletişim araçları, insansal sorumluluk duyan, insan olma onurunu yaşayan bilimadamları, eğitimci ve yöneticiler tarafından eğitimin hizmetine koşulmuştur. Böylece, günümüzde eğitim olanağını elinden yitirmiş olan, ekonomik ve toplumsal güçlerin etkisiyle eğitimini yeterli görmeyip, kendini yenileme gereksinmesi içerisinde bulunan toplum bireyleri artık kendilerinin bu yönlerini tamamlayamayacaklarını sandıkları bir dönemde; uzaktan öğretim yöntemi, bu kitlenin eğitimi konusunda bir çığır açmıştır.

Eğitimde uzaktan öğretim yönteminin kullanılmasına başlanmasıyla, o zamana kadar varlığını sürdüren geleneksel eğitim koşulları, artık kendine çeki düzen vermek, daha önemlisi kendini yenilemek zorunda kalmıştır. Ancak, sadece kendini çağın gerekleriyle her zaman yenileyebilen geleneksel eğitim yöntemleri, uygulandıkları ülkelerde halen başarılı bir şekilde toplumun eğitim yapısına güçlü etkilerde bulunmakta ve toplumsal sorumluluklarını başarıyla yerine getirebilmektedirler.

Gerek geleneksel eğitim-öğretim, gerekse çağdaş uzaktan eğitim-öğretim yöntemleri hizmet verdikleri ya da ulaştıkları toplum kesimlerine, en geniş anlamda onların yaşamlarında işe yarayabilecek, becerilerini geliştirebilecek bilgiler kazandırabildiği oranda, toplumsal kurumlardan destek ve ilgi görür.

Türk Eğitim tarihi içerisinde lisans öğretimi düzeyinde hizmet anlayışı getiren Açıköğretim Fakültesi uygulamasının işe koyulu-

şundan ilk mezuniyete kadar geçen 4 yıl sonunda fakülteden mezun olan kitlenin, fakülteye kaydolan kitlenin hangi özelliklerini yoğunlukla üzerinde taşıdığı konusu bilinmemektedir. Bu nedenle, Açıköğretim Fakültesi mezunlarının, hangi niteliklere sahip olduklarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. İşte bu noktada, araştırmanın problemi belirmektedir. Araştırmanın problemi; «Açıköğretim Fakültesi ilk mezunlarının (haziran dönemi) bazı sosyal ve kişisel özelliklerinin neler olduğu ve bu özelliklerin genellenebilir nitelikte olup olmadığı»dır.

Çalışmanın amacı ise; şöyle özetlenebilir. 1982-83 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde öğretime başlayan Açıköğretim Fakültesi; iletişim araçlarını eğitimin hizmetine koşarak öğretimi sürdürmektedir. Açıköğretim Fakültesi işleyişinde televizyon ders programları yayını, basılı malzeme, radyo programı yayınları, yüz yüze eğitim (danışmanlık hizmeti), video ile eğitim ve büro hizmetleriyle öğrencisine ulaşmakta: Türkiye'nin il, ilçe, kasaba, köy bazında her yerleşim birimindeki öğrencisine dört yıllık lisans öğretimi (ve Lisans Diploması) vermektedir. Böyle bir işlevi olan Fakülteyi (Açıköğretim Fakültesini) haziran döneminde bitirenler hangi kişisel ve sosyal özelliklere sahiptirler? Çalışmanın amacı, **betimsel bir yaklaşımla bu mezun grubu ortaya koymaktır**. Bu amacı gerçekleştirebilmek için; bu dönemde mezun olan öğrencilerin,

- a- Hangi kişisel özelliklere sahip oldukları,
- b- Hangi sosyal özelliklere sahip oldukları,
- c- Genel AÖF öğrenci kitlesinin kişisel ve sosyal özelliklerinden farklı yönleri, diğer bir deyişle bunların bazı özellikleri ile genel AÖF öğrenci kitlesine ne yönde benzeyip benzemedikleri üzerinde durulmuştur.

Bu çalışma, öncelikle Açıköğretim Fakültesi yöneticilerine; hangi özelliklere sahip öğrencilerin dönem kaybı olmadan mezun oldukları konusunda bilgi verebilecektir. Çalışma, bu fakülteye öğrenci yerleştiren ÖSYM kurumu yetkililerine, Fakültenin danışmanlık hizmetlerini yürüten öğretim üye ve yardımcısına, nasıl bir öğrenci kitlesine seslenerek sisteme katkıda buldukları hakkında görüş oluşturmalarına yardımcı olabilir. Bu çalışma Türk Eğitim Sisteminde görev alan eğitimcilere bu fakültenin mezunları hakkında bilgi verebilir. Yine bu çalışmanın sonuçları, Açıköğretim Fakültesi yetkililerinin aldıkları ya da alacakları kararlarda

belirli bir yönde etkide ve hatta katkıda bulunarak bir ölçüde yönlendirici olabilir.

Ayrıca bu çalışma, aynı konu üzerinde çalışacaklara, yerli ve yabancı bilim adamlarına bilgi vererek onlara belirli bir bakış açısı kazandırabilir. Nihayet bu çalışma, kamuoyunun Açıköğretim Fakültesi hakkındaki bilgilerine yeni bir boyut getirerek uzaktan öğretimin ülke içerisinde başka alanlarda uygulanması konusunda bilinç ve gereksinim oluşturabilir.

Öğrencilere uygulanan sormacadan elde edilen veriler bu sormacanın öğrenciler tarafından doğru ve samimi şekilde cevaplandırılması ölçüsünde, daha sonra mezun olacak öğrenciler ve yaşayan öğrenci tipolojisi hakkında da bilgi verebilir.

Bu çalışmada, 1982-83 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ne kaydolup 1985-86 öğretim yılında dördüncü sınıfa gelerek mezun olmaya aday durumdaki öğrencilere **son sınıf öğrencisi**, 1982-83 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ne kaydolup, 1985-86 öğretim yılının **Haziran döneminde** bu fakülteden mezun olan öğrencilere de **mezun öğrenci** denilmektedir.

Çalışmanın yöntemi; alan çalışmasından elde edilen bilgilerin, fakülteye ilişkin olarak yapılmış çalışmalar ve Açıköğretim Fakültesi Dekanlığında bulunan resmi belgelerden elde edilen bilgilerle tamamlanarak birleştirilip, yorumlanması şeklinde özetlenebilir. Çalışma esas itibariyle betimsel yaklaşıma dayanmaktadır.

Bilindiği gibi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İktisat ve İş İdaresi bölümlerinden, ilk olarak 1985-86 öğretim yılının haziran döneminde 768 kişi mezun olmuştur. Bu sayı Eylül 1986, bütünleme sınavı sonunda 4658'e ulaşmıştır. Bu öğretim yılında sözü edilen programların son sınıflarında 9946 kişi bulunmaktadır. Aynı yılda Açıköğretim Fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerine Fakülte Dekanlığınca uygulanan «Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Faaliyetleri» adlı sormacaya verilen cevaplardan, haziran döneminde mezun olanlara ait bilgiler, bilgi işlem ortamından alınmıştır. Ancak bilgi işlem ortamında 768 mezundan 680'ine ait bilgilerin mevcut olduğu görülmüştür. Daha sonra bu öğrencilerden, sormacaya kurallı cevap vermeyen 44 tanesinin cevapları geçersiz sayılmış ve bu çalışma 636

öğrencinin geçerli verileri üzerine kurulmuştur. Böylelikle kullanılan sormacanın dönme hızı % 83 olarak belirlenmiştir.

Ayrıca bu çalışmada, 1982-83 öğretim yılında Fakülteye kaydolan öğrencilere uygulanan «öğrenci Bilgi Formu»ndan elde edilen bilgilerle, dört yıl sonra elde edilen bilgiler karşılaştırılarak aralarındaki farklılık ve benzerliklerin belirlenmesine çalışılmıştır.

Çalışmanın yapılabilmesi için Fakülteye ilgili olarak yapılan tez, araştırma ve özgün çalışmalardan da yararlanılmıştır.

Çalışma; betimsel yaklaşım yöntemine dayandırılarak, Haziran döneminde mezun olan kitleyi tanımlamaya yöneliktir. Kitlenin betimlemesi yapılırken temel değişkenler olarak bazı kişisel, sosyo-ekonomik özellikleri konu alan sorulardan yararlanılmış, sormacada yer alan diğer soruların cevapları çalışmanın dışında tutulmuştur.

BULGULAR

Açıköğretim Fakültesi'ne 1982-83 öğretim yılında 29.479 öğrenci kaydolmuştur. 1985-86 öğretim yılına gelindiğinde bu öğrencilerin 9946'sı dördüncü sınıfa gelmiş ve bunlardan 768'i öğretim yılının Haziran döneminde mezun olmuştur.

Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinden Haziran döneminde mezun olanlar oranı; İktisat bölümünde % 8, İş İdaresi bölümünde % 7 dolayındadır.

Bağlı buldukları bürolar gözönünde bulundurularak son sınıf öğrencilerinin coğrafi bölgelere dağılışı şöyledir. Marmara ve Ege Bölgeleri 3776 (% 45), İç Anadolu Bölgesi 2528 (% 30), Akdeniz Bölgesi 848 (% 10), Karadeniz Bölgesi 754 (% 9), Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 464 (% 6). Bu bölgelerdeki bürolara kayıtlı son sınıf öğrencilerinden mezun olanların dağılışı ise sırayla 248 (% 38), 176 (% 28), 75 (% 12), 69 (% 11) ve 68 (% 11) dir.

Yukarıda, bölgelerin gelişmişlik durumuna göre sıralandığı dikkate alınırca, gelişmiş bölgelerden gelişmemiş bölgelere gidildikçe son sınıftaki öğrencilerin mezun olma oranının arttığı görülmektedir. Öyleki, Marmara ve Ege Bölgelerinde her 15 son sınıf öğrencisinden biri Haziran döneminde mezun olurken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bu sayı 2'ye çıkmaktadır. Bu so-

nuca göre özellikle geri kalmış bölgelerdeki öğrencilerin öğrencilik sorumluluğu dışındaki yükümlülüklerinin daha az olduğunun söylenmesi mümkün olabilir.

Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin ilk mezunları arasında cinsiyet açısından; erkeklerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. 1982-83 öğretim yılında okula kaydolun öğrencilerin cinsiyet açısından dağılışı % 26 kız, % 74 erkek şeklinde iken, bu dağılışı dördüncü sınıfta % 29 kız, % 71 erkek şeklindedir. Haziran mezunları için ise, bu dağılışı % 22 kız, % 78 erkek biçimindedir. Bu verilerden hareketle, yıl kaybı olmadan son sınıfa kadar gelme oranının kızlarda, fakat mezun olma oranının ise erkeklerde daha yüksek olduğu söylenebilir.

1985-86 öğretim yılındaki ilk Açıköğretim Fakültesi mezunlarının bazı niteliklerini belirlemede önemli bir değişkenin de, yaş ve medeni durumun olduğu ileri sürülebilir. Genelde örgün öğretim yapan diğer yükseköğretim kurumlarına oranla, biraz daha yaşlı olan (Demiray, 1987) Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinden bekar ve evli olanların mezun olma oranları birbirinden farklı değildir. Son sınıf öğrencilerinin % 87'si bekar, % 13'ü evli olup, bu oranlar haziran dönemi mezunlar için de aynıdır. Ancak bekar olanlardan «hiç evlenmemiş, sözlü veya nişanlı olmayan»ların, «evli olanlar»dan da «çocuklu olanlar»ın mezun olma oranı diğerlerinden daha yüksektir. özellikle son sınıf öğrencilerinden dul veya boşanmış bekarların ya da çocuksuz evli olanlar arasında mezun olma oranı düşüktür. Öğrenciler, mezun olma halinde medeni durum açısından kendi içlerinde % 5 gibi bir fark göstermektedir.

Büyük şehir ve ilçe merkezlerine göre; il merkezi, köy ve kasabalarda oturmakta olan Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin mezun olma durumu daha yüksektir. İl merkezlerinde mezun olma oranının daha yüksek olması, muhtemelen buralarda öğrenciye sağlanan Akademik Danışmanlık ve Uygulama Hizmetlerinden, köylerde oturmakta olan son sınıf öğrencileri mezun olma oranının yüksek olması da, bu öğrencilerin öğrencilik dışındaki sorumluluklarının daha az olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Bir işte çalışıp çalışmama açısından duruma bakıldığında, Açıköğretim Fakültesi öğrencileri arasında çalışanların, diğer örgün öğretim yapan kuruluşlara göre daha fazla görülmektedir. (Demiray, 1987; Ekşi, 1982; Gökmen ve Diğerleri, 1985) Daha önemlisi,

Açıköğretim Fakültesi programlarında çalışan öğrenciler için sene kaybetmeden son sınıfa gelme ve son sınıftan mezun olma oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Bu Açıköğretim Fakültesi'nin özellikle çalışan öğrenciler için bir çıkış kapısı olduğunu gösteren önemli bir kanıt niteliğindedir. Nitekim 1982-83 öğretim yılında Açıköğretim Fakültesi'ne kaydolun her 75 çalışmayan öğrenciden sadece biri yıl kaybetmeden 4 yıl sonra haziran döneminde mezun olabilirken, bu sayı çalışan öğrencilerde 3 kişiyi geçmektedir. 1985-86 öğretim yılında çalışmayan son sınıf öğrencilerinden her 18 kişiden bir tanesi haziran döneminde mezun olabilirken, çalışan öğrencilerin her 15'inden bir tanesi bu dönemde mezun olabilmektedir.

Öğrencilerin öğrenimleri süresince masraflarını hangi kaynaktan karşıladığı, öğrencinin ekonomik bağımsızlığı ve kişiliğinin oturması açısından önemlidir (Gökmen ve Diğerleri, 1985; Ekşi, 1982). Son sınıflarda bu soruya alınan cevaplar, son sınıflar için masrafların karşılandığı kaynak ile mezun olma oranı arasında bir ilişki bulunmadığını, diğer bir deyişle mezun olma oranının masrafların karşılandığı kaynağa göre değişmediğini ortaya koymaktadır.

Açıköğretim Fakültesinde öğrenci olma, sene kaybetmeden son sınıfa gelme ve mezun olma durumu ile ailedeki kişi sayısı da ilişkili olabilir. Genel olarak Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencileri haziran dönemi mezunlarının ailelerinde 4 ya da daha fazla birey yaşamaktadır. Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin büyük bir kısmının 4 ya da daha fazla kişiden oluşan ailelerden geldiği görülmektedir. Ancak ailesinde en çok 3 ya da daha az kişi bulunanlara göre bu öğrencilerde yıl kaybetmeden dördüncü sınıfa gelme ve son sınıftan mezun olma oranları daha düşük olmaktadır. Bu durum, kalabalık ailelerin değişik yönleriyle bu öğrencilerin eğitimini yeterince destekleyemediği şeklinde yorumlanabilir görülmektedir.

Açıköğretim Fakültesi, kitle iletişim araçlarını eğitimin hizmeti-ne koştığı için, öğrencilerine yaşadıkları ortamda hizmet verebilmektedir. Ailesiyle birlikte oturan öğrenciler büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. Bu, son sınıfta olma konumu ile mezun olma konumunda koşutluk içermektedir. Ancak, mezun olma açısından bakıldığında, ailesiyle birlikte yaşayan öğrencilerde biraz düşüş, tek başına yaşayanlarda da biraz artış vardır.

Eğitimin her kademesinde, ne konumda olursa olsun, öğrencinin en yakın çevresi diye nitelendirilen ana ve babanın eğitim düzeyi, önem kazanmaktadır. Bu önem; yükseköğretim öğrencisi için de söz konusudur. Anne babanın öğrenim durumu ile yıl kaybetmeden son sınıfta haziran döneminde mezun olma oranları arasında açık bir fark göze çarpmaktadır. Ancak anne ve babanın öğrenim durumunun yüksek olması halinde kayıp vermeden son sınıfa gelme oranının yükselme eğiliminde olduğu, annenin öğrenim durumunun yüksek olması halinde mezun olma durumunun artma eğilimi gösterdiği şeklinde yorumlanabilecek bazı işaretler vardır.

Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin anne ve babasının iş durumları konusunda; kaydolma yılından başlayarak mezun olma durumuna gidildikçe, annenin «evde oturma» - «ev kadını» olma hali, babanın iş durumu da; işçi, memur ve emekli konumlarında sayısal bir artış göstermektedir. Anne ve babanın iş ya da mesleği ile öğrencinin mezun olma oranı arasında da açık bir ilişki bulunmaktadır. Burada annesi ev kadını olan ile babası işsiz-memur veya emekli olan son sınıf öğrencileri için haziran döneminde mezun olma oranının artma eğiliminde olduğu göze çarpmaktadır. Bu da, Açıköğretim Fakültesinin ilk mezunlarının annesi evde oturan, bababaların da işçi, memur ve emekli denilebilecek, günümüz güncel deyimıyla, orta direk tabakadan oluştuğu, Açıköğretim Fakültesinin de böyle bir kitleye hizmet verdiği söylenebilir.

Mezun olan öğrencilere, ailesinin toplam aylık gelir değişkeni açısından bakıldığında; 60.000-120.000.-TL arasında bir gelire sahip olduğu görülmektedir. Bu ortalama gelirin ağırlıklı olarak, yarıya yakın bir bölümünü ailede bir kişinin sağlamakta olduğu, verilerden anlaşılmaktadır. Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencileri ailelerinin toplam aylık gelir düzeyleriyle mezun olma oranları arasında çok açık bir ilişki göze çarpmamakla birlikte özellikle en yüksek gelir diliminde (230.000 TL. ve üzeri) olanlar için bu oranın düşük olduğunu gösteren işaretler vardır. Ancak aileye gelir sağlayan kişi sayısı ile mezun olma oranı arasında açık bir ilişki görülmektedir. Aileye gelir sağlayan kişi sayısı azaldıkça mezun olma oranı artmakta, arttıkça mezun olma oranı azalmaktadır.

Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin kendine ait odası bulunup bulunmaması ile mezun olma arasında açık bir ilişki görülmemiştir.

Evlerinde TV ve video ile radyo gibi araçlara sahip olanlar ile mezun olma durumu arasında belirgin bir farklılık görülmemektedir.

Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinden ailesi kendisine «çok az serbestlik» tanıyan ya da «hiç» tanımayanlarda haziran döneminde mezun olma oranı azalma, «çok serbestlik» tanıyan ya da «hiç» müdahale etmeyenler de ise, beklendiği gibi, artma eğilimi göstermektedir.

Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin günlük ders çalışma saati ile mezun olma oranı arasında sıkı bir ilişki vardır. Ders çalışma saati arttıkça mezun olma oranı da artmaktadır. Günde 1 saatten daha az ders çalışan son sınıf öğrencileri için 22 kişiden biri haziran döneminde mezun olabilirken, bu sayı günde 3 saat ya da daha fazla ders çalışanlarda 4'e yaklaşmaktadır.

SONUÇ

Her düşünce sistemi ve toplumsal yaşayış biçiminde olduğu gibi, Türk Eğitim/Öğretim sisteminde de kendini yenileyebilme olgusu (şimdilik yükseköğretim kesiminde), çağdaş uzaktan eğitim yöntemi uygulanmasıyla, 1982 yılından bu yana Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nce yürütülmektedir. Kuşkusuz bu sistem de, toplumsal yapımızın özelliklerine göre varolacak, yaşayacak ve toplumda işlevsel olacaktır. Bu nedenle de sistem varlığını, Türk insanının doğasından kaynaklanan önermelerle ve çağın gereklerine göre kendini yenilemek zorundadır. Bu bakış altında, Açıköğretim Fakültesinin ilk mezunları verdiği 1985-1986 öğretim yılında, İktisat ve İş İdaresi programlarına kayıtlı öğrencilerden, mezun olanlarının genelde nasıl bir yapıya sahip olduğu sorusu karşısında yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde verilebilir.

1985-86 öğretim yılı Haziran döneminde Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nden mezun olanlardan İktisat bölümünde olanlar ağırlıktadır. Mezun olan öğrencilerin dağılışı nicel olarak daha fazlası ülkenin gelişmiş denilen batı bölgelerinden, nitel olarak da doğu bölgelerindedir.

Cinsiyet açısından, erkeklerin daha fazla mezun olduğu Açıköğretim Fakültesi'nde mezun olanların yaş ortalaması diğer örgün

öğretim yapan yükseköğretim kurumlarına oranla biraz daha fazladır. Bunun en önemli nedeni; sistemin, daha önce öğretim olanağını elinden kaçırmış, durumundaki bireylere öğretim olanağı tanımasıdır.

1985-86 Haziran dönemi mezunların çalışıp çalışmama açısından değerlendirmesinde, çalışan öğrencilerin, çalışmayanlardan daha fazla oranı kapsadığı ortaya çıkmıştır. Açıköğretim mezunlarının hem çalışıp hem okuması özelliğinin, diğer örgün eğitim kurumlarında bulunmayan bir özellik olduğu söylenebilir.

Haziran döneminde mezun olan öğrencilerden bekâr olanlardan «hiç evlenmemiş, sözlü veya nişanlı olmayan»ların, evli olanlardan ise «evli çocuklular» mezun olma durumunda daha başarılıdırlar.

Mezunların anne ve babalarının eğitim düzeyleri mezun olma durumu konusunda, anne ve babanın öğrenim durumunun yüksek olması halinde artma göstermekte olduğu söylenebilir. Mezunların annelerinin eğitim düzeyi, babalarının eğitim düzeyine göre daha düşük olduğu da eklenmelidir.

Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinden ailesi kendisine «çok az serbestlik» tanıyan ya da «hiç» tanımayanlarda haziran döneminde mezun olma oranı azalma, çok serbestlik tanıyan ya da hiç müdahale etmeyenler de ise, beklendiği gibi, artma eğilimi göstermektedir.

Açıköğretim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin günlük ders çalışma saati ile mezun olma arasında sıkı bir ilişki vardır. Çalışma saati arttıkça mezun olma oranı da artmaktadır. Günde 1 saatten daha az ders çalışan son sınıf öğrencileri için 22 kişiden biri haziran döneminde mezun olabilirken, bu sayı günde 3 saat ya da daha fazla ders çalışanlarda 4'e yaklaşmaktadır.

ÇALIŞMADA YARARLANILAN KAYNAKLAR

ABADAN, Nermin. **Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri**, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları 1961.

AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI. Fakülte Dekanlığının 1982-83 Öğretim Yılında yaptığı anket sonuçları, Eskişehir, 1982.

- DEMİRAY, Uğur. **Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 252, 1987.
- EKŞİ, Aysel. **Gençlerimiz ve Sorunları**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 2790, Mediko Sosyal Yayın No: 1. 1982.
- GÖKÇE, Birsen; TÜZÜN, Sezgin; ETKİN, Güven; SÖNMEZER, Yaşar; AKPINAR, Aylin; ATALAY, Dilek; GÜRTAN, Kadir. **Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları**, Ankara, MEGSB Yayınları, No: 270/19. 1984.
- GÖKMEN, Hülya; AÇIKALIN, Aytaç; KOYUNCU, Nur; SAYDAR, Zuhul. **Yükseköğrenim öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri**, Ankara, MEGSB Yayınları, No: 456/34. 1985.
- KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Bahçelievler, PK. 33. 1982.
- NESSMAN, Karl. «Media Education in Leisure Time», Britain, **Journal of Educational Television's**. 1985.
- ÖZBİLGİN, Lütfi; IŞIK, Şenay; YILDIRIM, Ali. **Açıköğretim Fakültesi Televizyon Programlarının Değerlendirilmesi**, Malatya'da oturan AÖF öğrencileri üzerine yapılan bir araştırma, Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, (Yayınlanmamış bir araştırma). 1985.
- ÖZÇELİK, D. Ali. **Araştırma Teknikleri: Düzenleme-Analiz**, ÜSYM Eğitim Yayınları 4, Ankara, 1981.
- ÜNVER, Özkan; TOLAN, Barlas; BULUT, Işıl; DAĞDAŞ, Cevat. **12-14 Yaş Genlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları**, Ankara MEGSB Yayınları, 1986.